

Leto: 1922. Číslo: 265. Cena: 10 centov. Zastopnik: J. W. Shaw. Chicago, Ill.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostori: 2657 S. Lawrence av. Office of publication: 2657 S. Lawrence av. Telephone: Lawrence 4684.

LETO—YEAR XV.

Cena lista je \$5.00.

Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 11. novembra (Nov. 11), 1922.

Subscription \$5.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 265.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PORAZ STARE GARDE JE VEDNO VEČJI.

V Oklahomi je izvoljen farmer-laborit guvernorjem; Frazier v Severni Dakoti je izvoljen.

12 SOCIALISTOV IZVOLJENIH V LEGISLATURO V WISCONSINU.

Čimbolj je znan rezultat zadnjih splošnih volitev tembolj je jasno, da je bila stara garda v republikanski in demokratični stranki silno potolčena. Izvršen je politični preobrat v starih strankah prihajajo na površje. Ti elementi sicer niso revolucionarni, pač pa reformistični, vendar pa zaznamujejo korak napredka v ameriškem političnem življenju, kar pomenijo več koncenzus za delavce in farmerje.

Farmer-Labor party je največ pridobila med vsemi delavskimi strankami. Socialistična stranka je precej pridobila na glasovih in tuptam se ji osvobodila, oziroma obdržala lokalne postojanke, toda farmer-laboriti so prvi prodrli v senat in izvolili so svojega kongresnika in guvernorja poleg velikega števila legislaturnih poslancev in domačih uradnikov.

V Oklahomi je zmagal farmer-aki-delavski kandidat za guvernorja Jack Walton, ki je porazil obe stari gardi. Novi guvernor je že izjavil, da ob njegovem ustoličenju 1. januarja ne bo nobenih poedin in ceremonij kakršne so bile v navadi ob takih prilikah.

Lynn J. Frazier, kandidat Ne-strankarske lige za senatorja v Severni Dakoti, je zmagal. Ko so bili preštet prvi glasovi iz mest, je bil v Frazier v manjšini, a čim so pričeli prihajati glasovi iz farmerskih okolišev, se je dvignila njegova manjšina nad večino njegovega demokratičnega nasprotnika.

Guvernorjem v Kansasu je izvoljen demokrat Jonathan M. Davis, ki ima v svojem programu odpravo zloglasnega industrijskega sodišča. Davis je farmer po poklicu in priznava, da so ga izvolili farmerji in delavci in da bo skrbel za njihove interese. Demokratična stranka v Kansasu že davno ni več taka kot so demokratske stranke drugod, pač pa mešanica raznih radikalnih elementov, med katerimi so tudi socialisti, ki so se združili pri primarnih volitvah v svrhu, da vržejo ob tla Allenove republikanske mašine, ki je zastopala interese lastnikov premogovnikov in drugih kapitalistov v Kansasu.

Wilsonova stara garda v demokratski stranki je doživela občutni poraz. Irgubila je v kongresu dva stara voditelja, Hitchcocka iz Nebraska in Pomereneja iz Ohia; oba sta bila poražena v torek.

V Massachusettsu, kjer je senator Lodge komaj obdržal svoj mandat, zahtevajo demokrate ponovno štetje glasov po vsej državi. Pravijo, da so bili osleparjeni in da Lodge ni izvoljen.

Poročila o velikih volilnih sleparijah prihajajo tudi iz New Yorka. Tam so bili — kakor običajno — najbolj osleparjeni socialisti, ki so bili letos združeni s farmer-laboriti v American Labor Party. Voditelji stranke izjavljajo, da je bilo izvoljenih več socialistov v legislaturo, toda tamenistični demokrate so jih ogoljufali za glasove kot po navadi.

Dvanajst socialistov je bilo izvoljenih v legislaturo v Wisconsinu. Prej jih je bilo devet. Wisconsin je ostal socialistična trdnjava. "Moja zmaga ni le zmaga socialistične stranke, temveč zmaga reprezentativne vlade v Ameriki", je rekel Victor L. Berger, ki je bil še četrti izvoljen v kongres.

BOBRI V ZAPADNI VIRGINIJI.

Marlington, W. Va. — Bobri so se zopet prikazali v Zapadni Virginiji, v kateri jih ni bilo petdeset let. G. W. Sharp, državni lovski paznik, naznanja, da se zgradi doli jez v potoku Tear Coat, kjer potok teče prek neke zapuščene farne. Na zahtevo lastnika je bila farma proglašena za zavetišče divjadi.

LJUDSTVO JE ODPRAVILO FARNE ŠOLE V DRŽAVI OREGON.

Portland, Oregon. — Pri volitvah zadnji terek je bila na splošnem glasovanju v Oregonu tudi predloga za obvezni šolski poduk v javnih šolah za vsakega otroka od 8. do 16. leta. Predloga je bila sprejeta s 106,996 glasovi proti 93,349. S tem sklepom odpadejo privatne župnijske šole, kajti vsi otroci morajo odalej pohajati javne šole.

MED UBITIMI RUDARJI NI NOBENEGA SLOVENC.

Član naše jednote poroča, da slovenski rudarji niso delali v dotičnem rovu v Spanglerju.

79 RUDARJEV JE MRTVIH.

Spangler, Pa. — Poročam rojakom o veliki katastrofi, ki se je zgodila dne 6. novembra ob pol osmih jutraj v tukajšnjem premogovniku No. 1 Reilly Coal Co. Eksplozirali so plini v rovu ravno ob času, ko so se delavci podali v svoje delovne prostore.

Eno uro pozneje je bil reševalni oddelek že na licu mesta in kmalu potem so se nudili obvestitvi žalostni prizori, ko so dvigala nosila žrtve razstrelbe na površje.

Solno mi je bilo okno, ko sem videl veliko skupino žena in otrok, ki so pričakovali s strahom, kdaj jim prinesejo mrtvega očeta iz jame smrti.

Še tisti dan so jih dobili dvanaest iz jame, enajst živih in enega mrtvega. Naslednjo noč in drugi dan so pa spravili na površje še druge. Mrtvih je bilo 76, živih pa 35, toda trije so že umrli v bolnišnici.

Tukaj nas je nekaj Slovencev, ki smo se pred kratkim naselili in imamo tudi društvo, spadajoče k S. N. P. J. K. sredi ni bilo še nobene Slovenca zaposlene v tem rovu. — F. G., poročevalec.

40.000 GALON ŽGANJA UKRADENEGA.

Tatovi so inkopali predor in odvažali žganje na avtomobilih.

Peoria, Ill. — Iz Woolnerjeve žganjarne so tatovi ukradli več kot štirideset tisoč galon žganja, ki je po tihotapeških cenah vredno \$125,000. Oblasti so odkrile tatvino žele zdaj.

Izkopan je bil predor sedemdeset čevljev dolg in deset čevljev pod zemljo, ki je vodil do skladišča, v katerem je bilo 3,700 sodov žganja. Predor je bil tako velik, da so tatovi prihajali lahko s tovornimi avtomobili in nakladali žganje. Uhod v predor je bil zakrit. Okoli skladišča patrulirajo oboje stražniki in napelane so žice, po katerih teče električni tok. Tatovi in tihotapeži so našli vseeno pot v skladišče. Velika gumijasta cev v predoru je govorila, kako so pretakali žganje.

PANAMA DOBI MOČNO TRGOVSKO MORNARICO.

Washington, D. C. — Plovbeni odbor je dovolil, da ladija "Reliance" iz Harmanove družbe (United American Line) plove pod panamsko zastavo.

Neoficijelno govore, da je Daughertyjev odlok glede opojnih pišav na ameriških trgovskih ladjah povzročil to spremembo. Ladja ima odpluti dne 15. novembra v Brazilijo in druge južnoameriške pristane. Dva in petdeset potnikov je izjavilo, da ne potuje za ladjo, na kateri je prepovedano uživati opojne pišave.

Dovtipneži pa pravijo, da Panama dobi kmalu močno trgovsko mornarico, ako ostane v veljavi Daughertyjev odlok.

V KALIFORNIJI SO PRIDELEALI SKORAJ POL MILJONA TON GROZDJA.

Los Angeles, Cal. — Letošnji pridelek grozja v Kaliforniji znaša 400,000 ton. Pa tudi drug pridelek se je obnesel izredno dobro.

22 MILJARD SO SPRAVILI PROFITARJI.

NA TRI PADLE FANTE V VOJNI SO SPRAVILI PO EN MILIJON DOLARJEV.

Tako izjavlja Marsh, ravnatelj Narodnega farmerskega sveta.

Chicago, Ill. — Tukaj se mudi Benjamin C. Marsh iz Washingtona, ravnatelj Narodnega farmerskega sveta. Ob tej priliki je izjavil, da se farmerji združujejo z delavci, da se vlada zopet vrne ljudstvu in odnehali ne bodo, dokler se to ne zgodi.

Marsh je govoril o osemnajst državah ob času volilne kampanje. In sicer je imel govorniško turo od Michigana zapadno do pacifičnega obrežja.

"Furijski farmerje na zapadu, severozapadu in jugozapadu je porazila par tucatov nazadnjaških senatorjev in kongresnikov in je povzročila, da so bili mesto njih izvoljeni progresivi, kajti postala je kriminalna zarota za izvedenje deflatacije, ki je bila izvršena po federalnem rezervnem odboru v interesu profitarjev, ki so spravili dva in dvajset milijard dolarjev čistega profita v vojni, ali en milijon dolarjev na vsake tri naše fante, ki so izgubili življenje v vojni," je rekel Marsh.

Temu je pa dodal, da je bilo v letu 1920 osem in trideset odstotkov naših farmerjev najemnikov, v letu 1930 jih bo pa še petdeset odstotkov.

KUKLUKSOV JE ŠLA TRDA.

New York, N. Y. — Kukluki so hoteli organizirati novo "klaverno" (tako imenuje svoje krajevne društva) v dvorani podporne organizacije "Odd Fellows" v Bay Shoru. Ali sprejem je bil tak od strani prebivalcev, da so kukluki hitro pobrali šila in kopita in odšli iz neprijateljskega mesta.

Shod je pričel. Navzočih je bilo okoli petdeset pritrknencev, ki so hoteli postati kukluklanovci. Naenkrat so se odprla vrata in v sobo je stopilo okoli dve sto katorikov, židov in zamorcev. Neki bivši vojak je stopil naprej in segel v besedo predsedniku. Kukluki se zmerjal kot strahopetec in njih početje je pa proglasil za neameriško. Kukluki so prišli siliti, protikukluki so pa žvižgali. Na to sta prišla dva člana državne policije.

Protikukluki so zahtevali, da se kukluki spode iz mesta. Državna policija sta pričela ugrabit, kaj naj storita. Po daljšem premišljevanju sta prišla do zaključka, da ustava daje pravico kuklukum, da zborujejo. Izkrišala sta, da se shod lahko nadaljuje.

Protikukluki so šli iz dvorane. Nekaj minut kasneje je pa prišel velik kamen skozi okno v dvorano. Državna policija sta skočila na cesto, toda našla nista nikogar. Ko sta se vrnila v dvorano, so kukluki že odšli.

PROCES PROTI HERRINSKIM RUDARJEM.

Marion, Ill. — Sodnik Hartwell je v četrtek odredil, da se izbiranje porotnikov odgodi do ponedeljka. Sodna dvorana ima namreč premalo sedežev za veliko število občinstva, ki hoče slediti razpravi in zato bodo mizarji postavili nove sedeže v petek in soboto. Samo časnarskih poročevalcev je toliko, da so okupirali polovico dvorane.

ANTIVIVISEKSI PORAŽENI V COLORADU.

Denver, Colo. — Moderna veda je zmaga pri volitvah v Colorado. Nasprotniki vivisekcije, to je zdravniškega in znanstvenega eksperimentiranja na živih živalih, so spravili na referendum predloga, da se sprejme točka v ustavo, ki prepove vivisekcijo.

Predloga je propadla z velikomano manjšino. Volileci so glasovali šest proti enemu proti predlogi.

RUDARJI, KI KOPLJEJO ZLATO, IMAJO POLOVICO MANJ PLAČE KOT PREMOGARJI.

Toronto, Ont., Kanada. — (Federated Press.) — Rudarji v slatih rudnikih severnega Ontarija se bodo reorganizirali. Ko so malo pogledali okrog sebe, so videli, da premoGARJI v 18. distriktu prejemaJO \$8.04 na dan, oni pa, ki kopljejo zlato, dobivajo le \$4.80. V zadnjem januarju so jim družbe znižale mezdo za šest centov na uro. Rudarji so zdaj spoznali, da brez organizacije ni nič.

UBOGI, SIROMAŠNI JEKLARSKI TRUST!

PRAV NOBENEGA DOBIČKA NIMA?

Saj vse gre za delavce, pripoveduje predsednik jeklarskega trusta.

Washington, D. C. — UboGI jeklarski trust, ubogi ljudje, ki so osnovali ta trust, so vzdihnili po zlatu, ki so slišali izpoved sodnika Elbert H. Garyja, predsednika jeklarskega trusta, pred zvezno obrtno komisijo. "Ob sedanjem času nimamo profitov", je izpovedal mr. Gary. Celo muha, ki je sedela na oknu in se grela ob toplih žarkih jesuskega solca, je tako žalostno zabrenčala pri teh besedah, kakor da ji od žalosti počilo srce, ko je skimala, da se bogati trustovci žrtvujejo za delavce. Seveda je gospod Gary lepo zamolčal, da je jeklarski trust lepo položil na stran v rezervo pol milijarde dolarjev po vojni, ki bodo razdeljeni kot dividenda med trustovce.

"Od osemdeset do devetdeset odstotkov naših produktivnih stroškov gre za delo", je žalostnik. Ali kmalu je dodal: "Ob času sedanje draginje ni naša mezda previsoka, in brezdvomno mi ne homo znižali teh produktivnih stroškov."

AMERIŠKE SOVINISTKE IMAJO TUDI SVOJE ŽELJE.

Washington, D. C. — List "Woman Patriot", glasilo ameriških sovinstek, najbrž ne ve, da se socialist in vnuk Karla Marksa — Jean Longuet — nahaja v Ameriki in da predava na javnih shodih, kajti v zadnji izdaji tega lista je priobčen poziv na vse "aveste" pripadnice, da se združijo in oredotočijo svoj boj na delavskega tajnika, da se Longuetu zabrani izkrcanje v New Yorku.

Urednica, ki se je precej zakašnela s svojim modrovanjem, pravi, da je državni tajnik izdal interesne čerke, ker je dovolil vdiranje potnega lista za Longueta, justični tajnik pa ne more ničesar ukreniti. "Treba je počakati," pravi urednica, "da vidimo, ako imajo radikale, ki žele Longuetov prihod, več vpliva pri delavskem tajniku pred devetimi novembrom, kot lojalne organizacije, ki žele, da ne pride."

EN MILJON DOLARJEV SO POTROŠILI ZA RAZBIJANJE DELAVSKIH ORGANIZACIJ.

Chicago, Ill. — Izjava Thomas E. Donnellyja, predsednika meščanskega komiteja, ki si je za postavil, da stavbinskim delavcem veli Landisov meščanski odlok, pokazuje, da se podjetniki pripravljajo za nov boj proti stavbinskim delavcem. Govoril je pred Društvom nakupovalnih trgovskih agentov. V svojem govoru je naglašal, da mogoče preneha stavbinsko delo popolnoma prihodnjega junija. Dejal je, da je meščanski komitej letos potrošil en milijon dolarjev stavbinskim delavcem Landisov meščanski odlok. Prerokoval je, da bo boj proti organizacijam stavbinskih delavcev trajal najmanj tri leta.

Dva ubite v Dublinu.

Dublin, Iraka, 10. nov. — Dva civilista sta bila ubita in več ranjenih v bitki, ki je divjala zadnjo noč med republikani in avobodnodržavci v Dublinu.

KEMALISTI ZAHTEVAJO TAKOJŠNJO KONFERENCO.

Ententa je poslala še štiri bojne ladje pred Carigrad; Mussolini nekaj ropoče.

ZAVEZNIKI GLEDajo S STRAHOM NA RUŠJO.

Carigrad, 10. nov. — Turška vlada v Angori je poslala zaveznikom novo noto, v kateri zahteva, da se mirovna konferenca v Lozanu ne sme odgoditi kakor predlaga Anglija. Turška delegacija, katero vodi Izmet paša, se je že ukrcala na parnik v Smirni in odpovala v Brindisi, italijansko pristanišče, kjer se izkrcna na suho in pojde z vlakom v Svico.

Pariz, 10. nov. — Francoska vlada je akenila poslati še eno bojno ladjo v turške vode. Razmerje med kemalisti in zavezniki v Carigradu je še vedno kritično, a brez kakih nadaljnjih incidentov. Francosko vnanje ministrstvo je bilo večer informirano, da turška vlada protestira zaradi odgoditve mirovne konference. Francija vidi v odgoditvi nevarnost in želi, da se konferenca odpravi prihodnji teden ali najkasneje 20. novembra.

Bolgarija je naprosila zaveznike, da ji dovolijo udeležiti se vseh razprav na konferenci in ne samo zadev, ki se tičejo Dardanel. Ententa je vzela prošnjo v pretes.

London, 10. nov. — V Londonu krojijo razburilive vesti o turški situaciji. Iz uradnih krogov se poroča, da so kemalisti prezevali kabel in pretrgali brzojavno zvezo med Carigradom in sunanjin svetom. Oficijelna Anglija je pod vtisom, da hočejo kemalisti na vsak način potisniti zaveznike iz Carigrada še predno se začne konferenca v Svici. Vladni voditelji izjavljajo bojevite izjave, da Velika Britanija ne bo tega nikdar dovolila.

Včeraj je prišla vest, da so Angleži vzeli odstavljenega sultana na svojo bojno ladjo, kajti v Jildizu (njegova palača) ni več varen svojega življenja pred turškimi republikanci. Angleška vlada danes zanika to vest, češ, da ne ve nič, kje je sultan.

Rim, 10. nov. — Fašistovska vlada je poslala tri bojne ladje pred Carigrad. General Mombelli, italijanski komisar v Carigradu, poroča, da so Turki pretrgali brzojavno zvezo med Carigradom in Smirno.

Ministrski predsednik Mussolini je dejal v nekem intervjuju, da Turki so natepli Grke, toda s tem še niso premagali vseh zaveznikov in zato morajo paziti, kaj delajo. Mussolini je brzojavil v Pariz in London, da se naj zavezniki podvzajo s konferenco v Svici. Italijansko delegacijo bo najbrž vodil Mussolini.

Neki italijanski diplomat je rekel, da stoji Rusija za sedanjim turškim gibanjem. Odkar se je Lenin vrnil v aktivno politično življenje, je opaziti v Angori veliko več enerģije. Velike zaloge orožja in streliva prihajajo dnevno iz Rusije v Anatolijo.

London, 10. nov. — Ruska sovjetska vlada je poslala Angliji novo noto s protestom proti izključenju ruskih delegatov iz prve konference, na kateri se bo sklepal mir s Turčijo. Rusija pravi, da ima na prvi konferenci ravno tako velike interese kakor na drugi, ki se tiče Dardanel.

Pariz, 10. nov. — Zavezniki nameravajo porabiti rumunsko armado proti notranji revolti ali zunanjem napadu na Carigrad, ako bo treba. Maršal Foch, ki je na dnevnih posvetovanjih s francoskimi militarističnimi voditelji, je uverenja, da imajo zavezniki dovolj vojaštva v Carigradu (30,000 Angležev in 7000 Francozov) za odbite Kemalove ofenzive, toda Foch se boji revolte v Carigradu in Traciji in v tem slučaju bo potrebna rumunska armada za potlačanje revolte, samo če bo mirovala Rusija.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

TURKI ŽELJO, DA PRIDE DELAVSKA VLADA NA KRMILLO ANGLIJE.

Carigrad, 10. nov. — (Federated Press.) — Hamid bej, zastopnik turških nacionalistov, ki so strmoglavili sultana in oklicali republiko, je dejal: "Mir na Blisknem vzhodu in oživiljenje angleške trgovine v orientu zavisi v glavnem od vlade v Angliji. Angleška delavska stranka se nam zdi najposobnejša za dosego teh smotrov. Ako dobi Anglija delavsko vlado, tedaj bomo imeli v Veliki Britaniji pravega prijatelja."

ZA SIROMAKE IN POTLAČENE NI OBRAMBE.

NAJBOLJ DRAGOČENA JE LASTNINA.

In zato uživa največjo zaščito.

Washington, D. C. — Žene in otroci morajo delati za vsako mezdo, ki jim je milostno podela delodajalec v današnjih dneh konkurenčnega boja, ker je vsak zakon, ki določa mezdo, protistaven.

Apelno sodišče Distrikta Kolumbije je ravnokar podalo odlok, ki razveljavlja zakon, ki določa minimalno mezdo za mladoletne in delavke. Ako najkvejši sodišče Združenih držav potrdi ta odlok, tedaj so neveljavni vsi zakoni v deželi, ki določajo v ranih državah minimalno mezdo.

Življenje, svoboda in lastnina se morajo varovati najprvo, da vlada obstane, in najbolj dragocena stvar je lastnina, pravi sodišče.

"Ne na ta način, da je nekaj lastnina več vredno kot življenje ali svoboda," pravi sodnik Van Orsdel, "ampak zgodovina civilizacije dokazuje, ako državljan ni dovoljeno uporabiti prosto in uživati svojo lastnino, tedaj sledita anarhija in revolucija in življenje in svoboda sta brez zaščite."

Sodnik Smyth, predsednik sodišča, se ne strinja s sodnikom Robbom in Van Orsdelom. On kritizira sodnika Robba, zakaj je spravil to vprašanje soper na dnevni red, ko je sodnik Stafford še v juniju izrekel, da je zakon ustaven. Sodnik Robb je dovolil, da se stvar znova zasliši in s pomočjo Van Orsdelja je nadglasoval sodnika Smytha.

Značilno je, da je reakcionarni odlok preprežen s odstavi, nanašajočimi se na prvih deset amendentov k ustavi, ki so bili sprejeti, da varujejo siromake pred bogatimi in mogočnimi.

PLASTI ŽELEZNE RUDE ODKRILE V WISCONSINU.

Couderay, Wis. — Lovec Albert Lewiston je odkril blizo Couderayja plasti bogate na železni rud. Rudo so preizkusili na kovinskem departmentu na univerzi in izjavljajo, da je najboljše kakovosti.

Lewiston in njegovi tovariši nočejo povedati, na katerem kraju so našli rudo. Pred več kot deset leti so iskali rudo deset milj od tukaj in so navrtali zemeljsko površino na več mestih. Plasti, ki so jih zdaj odkrili, se nahajajo kakšnih šest milj od prvih lukenj. Geologi menijo, da je enainista šila.

SLOVENSKA SOLARICA IZVRILA SAMOMOR.

Štirinajstletna Julija Grile, ki je stanovala s svojimi starši na severni strani Chicaga, na Halsted ulici, je pred par dnevi skočila v Čikaško reko. Potegnili so mrtvo iz vode. Deklica je dobila slab red v šoli in nato je bila doma zelo okregana. To jo je tako potrla, da je skočila v reko.

VREME.

Chicago in okolice: V nedeljo deloma oblačno, nestalno in goroko. Južni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 51, najnižja 42. Solnce iside ob 6.34, zaide ob 4.34.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$2.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$2.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Okt. 31-32) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnem potekla naročnina. Posvetite jo pravčasno, da se vam ne utavi list.

ČEZURNO DELO JE ŠIBA ZA DELAVCE.

Marsikateri delavec misli, da je čezurno delo zanj velika dobrota, posebno takrat, ako se plačuje s časom-inpol ali dvojnimi časom. V resnici je pa čezurno delo delavstvu v škodo, ker povzroča, da so delavci v gotovih sezonah preobloženi z delom, v drugih sezonah pa nimajo dela, torej tudi ne zaslužka.

Kadar delavec več zasluži, tudi več potroši. To se ne zgodi zaradi tega, ker je delavec zapravljevec, ali ker njegova žena po nepotrebnem troši denar, ampak ker je delavska mezda tako pičlo odmerjena, da z zaslužkom, ki ga delavec prejme poleg svoje redne mezde za čezurno delo, komaj krije vsakdanje izdatke.

Delavci si morajo zapomniti, da se v današnji družbi producira zaradi profita in ne zaradi ljudskih potreb. Ako je tovarnar prepričan, da bo produkte prodal s profitom, tedaj producira. Če je trgovec prepričan, da bo svoje blago in produkte, ki jih ima na prodaj, prodal z dobičkom, naroči blago in produkte pri tovarnarju. Ako nimata tovarnar in trgovec prepričanja, da se bodo produkti prodali z dobičkom, se produkcija ustavi za toliko časa, da so zopet tukaj izgledi na dobiček. Tak je zakon v današnjem gospodarskem sistemu in delavci ne smejo nikdar pozabiti, da ta zakon ne samo postoji, ampak da tudi učinkuje v gospodarskem sistemu.

Delavci delajo čez uro le takrat, kadar se izplača za trgovca in tovarnarja. Kadar produkcija ne obeta dobička, takrat produkcija zaspi. Tako dobivamo gospodarske krize, ki se vračajo periodično, ki so včasih večje, včasih pa manjše. Skladišča in prodajalne so napolnjene s produkti, produkcija prične počasi zastajati in končno se za nekaj časa popolnoma ustavi. Nekatere industrije so pa postale sezonske. V teh industrijah so v gotovih letnih časih tovarnarji preobloženi z naročili, v drugih letnih časih pa nimajo naročil. Lahko bi rekli, da se v teh industrijah v gotovih letnih časih pojavi gospodarska kriza, ki se pa ne razstegne na druge industrije, ampak ostane omejena samo na sezonske industrije. Na pr. stavbinski delavci so zelo zaposleni poleti in v jeseni, pozimi in spomladi je pa zanje malo dela. Tudi krojaška, slavnikaška in krznarska industrija spadajo poleg drugih industrij med sezonske industrije.

Kadar pride prava sezona, so tovarnarji in podjetniki preobloženi z naročili. Delavci se priganjajo k delu in delajo tudi čez uro. Superintendenti, tovarniški vodje in kompanisti so izredno prijazni z delavci, kajti delavci primanjkujejo. Sezona mine, a z njo ne gre le čezurno delo, ampak tisti, ki vodijo podjetje, niso več tako prijazni z delavci, kot so bili še pred nekaj dnevi. Delavcev imajo preveč, počasi jih prično odpustčati, nazadnje ostane le še par delavcev, včasih so pa tudi vsi odpustčeni. Ako bi delavci v dobri sezoni ne delali čez uro, bi morali trgovci preje naročiti produkte ali blago. Delavci bi ne delali le par mesecev, ampak njih delo bi bilo bolj enakomerno, ker bi podjetja obratovala skoraj skozi vse leto.

Nekateri delavci so spoznali resnico, da jim čezurno delo škoduje in zaradi tega ga hočejo odpraviti.

Organizirani krojaški delavci v New Yorku so izdelali načrt za odpravo čezurnega dela. Predvsem zahtevajo, da se nastavi toliko delavcev, kolikor je mogoče. Dalje mora vsak član krojaške organizacije plačati tri cente posebne doklade, ki gre v sklad, iz katerega prejema ob času brezposelnosti tisti delavci podporo, ki so v največji revščini. To je začetek gibanja za odpravo čezurnega dela. Kmalu bodo pa zahtevali, da delavci ne delajo čez uro, ampak da se čezurno delo naravnost prepove.

Kaj pomaga delavcu, ako ob času dobre sezone pomnoži svoj zaslužek, ako mora kasneje biti zaradi tega zaslužka po par mesecev doma, plačevati mora stanarino in druge življenske razmere po ravno takih cenah. Včasih pa še po višjih, kot takrat, ko je delal čez uro. Zategadelj je pametno, ako se čezurno delo odpravi. V škodo je delavstvu in dobičkanosno za bizniške interese.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Libray, Pa. — Ker sem opisal v št. 236 žalostno stališče westmorelandskih premogarjev ter strahovlado tamkajšnjih kapitalistov, ki so priljubljeni nekaterim našim "naprednjakom", so se našli nekateri, ki hočejo povedati, da se jim s tem godi krivica. Da, krivica, pa še kakšna, saj še nek izrek Kristusa svojim apostolom se baje glasi: "Kdor vas zaničuje, mene zaničuje". Zbralo se jih je nekaj, da pomagajo prizadetim za zagovarjanje ter oglašili so se v listu G. S., bržkone misleč, da nisem naročen na ta list, pri čemur pa so se urezali, kajti tudi jaz sem naročen na dotični list.

Prvo pisec v svojem dopisu toži in jadicuje, kako je iskal delo po Pennsylvaniji, a ga ni mogel dobiti, kako je bil potem preziran in nazivan za "skeba". Če je šel okoli za delom, bi mu prav rad verjel, da so ga organizirani in zavedni rudarji nazivali s takim imenom, kakor so o njem slišali, da je. Če se človeka prime nelepa beseda, je pač težko in kmalu ve vsak za to, če otroci ga na cesti z njo nazivajo. Če pa bi šel po drugih naselbinah opravljati delo, kakorčno ni za zavednega delavca ter odjedat svojim sodelavcem kruh, to bi pa sploh bilo čudno, da je odnesel zdravo kožo.

Sedaj je pač tako, da so ljudje skrajno pozorni in če pride nekdo v naselbino, že vse ve, po kaj je prišel in kaj namerava. V tem slučaju pa je dopisnik lepo sedel doma in čakal na končanje stavke, da bo lahko šel opravljati delo čeprav v neunijske rove. Iz naselbine je bil samo pripravljen iti v slučaju, da bi bila stavka dobljena v westmorelandskem okraju. On je pač dobro vedel, če bo stavka dobljena, da ne bo zanj prostora med unijskimi premogariji, ki bi enostavno niti ne hoteli z njim skupaj delati.

Nekateri ljudje so tak, da se morajo držati gospodov bosov in tako bi šel iz naselbine on, da je pripravljen iti bos. O tej zgodbi vedo še vrabci na starihah.

Rojak piše, ko je stopil iz vlake, da je na postaji ogledal vse polno svojih znancev in prijateljev. Kdo pa so njegovi prijatelji? Rovski ravnatelj, delovodja, njegov namestnik in še trije taki. Drugi delavci vse drugače gledajo nanj in se ga izogibajo, kakor bi prinašal nalezljivo bolezen. Dalje trdi, da jaz nisem vprašal za delo. Zakaj pa bi bi vpraševal, če nam je on že mesece prej grozil, da nihče ne bo doblil dela. Še o drugem piše ali tako nejasno, da ga človek ne razume. Izrazil naj bi se natanko, da ga bo mogoče razumeti.

Rojak tudi piše, da sem se spreobrnil iz verskega fanatika v pravega socialista. Ta človek seveda ne ve, da je mene oče še pod avstrijskim režimom navajal za socialistične ideje. Tako sem bil vzgojevan in ohranil sem socialistične ideje, ki sem jih o prilikah vedno tudi izražal. Pri tem pa nisem nikdar zabavil čez cerkev, kar mislim, da mi bo vsak pritrdil, ki me pozna.

Nisem tak socialist, ki je socialist le tedaj, ko kaj sliši, potem pa hitro še gorko novico hiti obisti bosu pod nos.

Rojak piše, naj si ne belim glave s tem, ker je gospod bos v njih družstvu pri SSPJ, kajti dotični bos je tudi pri SNPJ. Mogoče se še spominja, kako je nekoč mene vprašal, kaj jaz mislim o tem, če bi dotični bos hotel pristopiti k našemu društvu. Ali se mu nisem jasno izrazil, da dokler bom jaz pri tem društvu, ne bo imel gospod bos nikdar pristopa k številki 232. Kakorhitro pa sem jaz odšel, se je zbralo nekaj kompanijskih pripadnikov in sprejeli so ga v svojo sredo.

Nadalje piše, da sem jih jaz po prvem mesecu stavke zapustil in šel delat. Ni li on šel ravno tisti dan kot jaz in ali nisem stanoval v ravno isti naselbini kakor prej, ter bil ravnotam na hrani in stanovanju kot prej? Pa to ni bilo v prvem mesecu, temveč proti koncu tretjega meseca stavke. Medtem ko sem jaz delal, da je gospod bos sedel doma. Morda misli dopisnik, da nam ni znano, kako je bos letal iz kraja v kraj po vsej Penni, kje bo doblil stavkokaze za White Valley. Mislim, da je bilo še nekaj pisanja o tem in nisem jaz prvi, ki sem se k temu oglašil.

Dopisnik dalje modruje, kak

človek sem, da se nisem mogel vzdržati tistih par mesecev brez dela, med tem, ko so bili nekateri s družinami ves čas zunaj. Ali se morda še spominja, kako sem s mnogimi drugimi prejel po \$7 do \$8 za 14 dni, medtem, ko je on tožil, da ni prejel več kakor \$125 v ravno tistem času. Pa vsemeno je bil še prej lačen kot jaz.

Da bi bil resnično ljuben človek, ne bi napadal pod krinko, temveč bi se podiral s polnim imenom. Ali boji se tega, vedoč, da bi se mu ljudje smejali, boljše rečeno, da bi se smejali vsem skupaj, katerih je precej njemu enakih. Še druge napredne svoje ideje opisuje dopisnik v G. S., pri čemur pa mislim, da bi bilo boljše za list, če bi se ne oglašali v njem taki naprednjaki. To naj zadržuje za gnojnico, ki jo je iskal na mene, če bo skušal še naprej jo izlivati, sem pripravljen na boljši odgovor. — Albert T. Kira.

Irwin, Pa. — Mrzla jesenska jutra so tu, in marsikdo se strese s jutraj, ko vstane izpod gorke odeje. Človek pa se tudi strese pri najbolj vročih dnevih, ko prejme od koga anonimno pismo s grožnjami. Tako je mene spreletela mrzlica, ko sem prejel takšno pismo dne 31. oktobra, v katerem mi nekdo na razno način grozi zaradi dopisa, ki je bil priobčen iz Irwina, Pa. Anonimne piše prav čudno in ima posebne vrste abeced, najbrž samo za takšna pisma, za katera ve, da so pod postavo. Težko mi je čitati njega vsebino, vendar ga bom prepiral kolikor mogoče, za drugo pa prosim, če more uredništvo dobiti kakšnega prestavitelja, da ga prestavi natančneje in mi ga potem vrne nazaj. Pismo se glasi nekako takole:

"30. 10. 1922. Se zahvalim za dopis, kakor si ga zadnjič dal v papir in še enkrat tako, potem pa glej, kam boš stopil. Ti, če ti ne paše biti pri stavkokazih, pa pojdi v unijski klas in tam bodi. Ni nas treba tukaj obkličati s stavkokazi in "eufriden" bodi, da te še živijo, če ne bi moral od lakote umreti ali kar si bodi. Če ne, bom še v jednoto pisal (mili glavni urad), kako po svetu obkličaš ljudi, da bodo še tam vedeli, kakšen potuh si in ti bodo potem še tisti bresne vzeli. Potem pa le pojdi s trebuchom za kruhom."

Anonimnemu pisem hočem dati kratek odgovor, da se mu ni treba nič bati za svojo osebo, kod da bom hodil, ker še vedno lahko hodim koder hočem in še dovolj imam prijateljev razum nekaterih, ki pa tudi upam, da bodo prišli kmalu do prepričanja, da moji dopisi niso bili lažnjivi in tudi ne, da bi bil jaz koga očrnil. Če se je, se je vsak sam, kakor se je sedaj anonimnež. Skoro gotovo je, da bi bil ta človek lahko osebno povedal, kaj misli, ker gotovo sva bila še večkrat skupaj in še bova. Tudi bi bilo to bolj pošteno, da bi ne bil krilil poštnega zakona.

Piše, naj bom zadovoljen, da me živijo. Saj tudi sem in hvalen sem vsem, ki so mi pripomogli v mojem bednem stanju. Njemu pa želim, da pride do spoznanja, da je pisanje pisem s grožnjami in brez podpisane protipostavne. Želim, da bi še enkrat prečital zadnji dopis in videl bo, da niso nikjer nazivani za stavkokaze, marveč je le zapisano, kaj vse so pričele delat kompanije, odkar so se vrnili oni na delo. Toliko mu na znanje, da bo vedel, da mi je znan, da spada pod okrilje SNPJ kakor jaz in mnogo drugih, ki bi si morali podati roke. SNPJ bi tedaj ne imela nobenih težkoč, kakor jih ima sedaj.

Res čudno se mi zdi, kako si nekateri predstavljajo današnji položaj v Westmoreland countyju. Jaz še vedno trdim, da je v westmorelandskem okraju stavka in da so se stavarji izneverili organizaciji U. M. W. of A., pač pa pustili njih voditelje. Pri vsem tem, da jih hočem jaz, samo jaz pokazati, da stavarikazijo.

Omeniti moram, da sem bil na nekem sestanku, na katerega je bilo precej poklicanih, oziroma v westmorelandski okraj, kjer živijo Slovenci. Zastopani so bili po delegaciji in razmotrivali so, kako je situacija po slovenskih naselbinah v tem okraju. Sledile so vprašanja, pod kakimi pogoji so pričeli delati, ali je unijska odpočila stavka ali ne. Vsekakor se je izrazil, da ne, in da so šli delat kot stavkokazi. Smelo lahko trdim, da je stavka še vedno

tam, kjer je unijsa ni preklicala, a je bila od unijsa zaeta. Stavka bo tudi trajala toliko časa, dokler se premogariji ne na stavki v tem okraju, ne glede koliko jih je in kako so.

Pravi, da so pustili samo voditelje, organizacije pa ne. Kje je pa še obstojala kakšna organizacija brez voditeljev. Samo pravih voditeljev je potreba. Ravno sedaj bo prišel čas, da se obračuna s takimi voditelji, kakršni so sedaj. Pri tej volitvi bi imeli tudi vi odločiti, kako bo v bodoče, tako pa ste mrtvo orodje za sedaj.

Rojak tudi piše, da sem nekaj pretiraval o tehtanju premoga, kar pa mislim, da ne veliko, ker tudi on ni zapisal, koliko v resnici tehtajo. Videti pa sem sam imel priliko, da nekateri vozovi tehtajo po 10 stotov. On pravi, da to ni mogoče, razun če je "alack". Postava je taka, da se mora vse tehtati in ne samo tisto, kar se da s vilami naložiti. Dalje piše, da je v unijskih majnah malo voričkov po 3,500. Ne morem reči, da bi to ne bilo res, ker so s vsem zadovoljni, kakor je tudi razvideti, da je dopisnik zadovoljen a svojim delom. Samo da dela.

Meni, da ni čudno, če Pleasant-valšanom ni všeč moje pisanje. Pripomniti moram, da je bilo prej njemu vse po volji, samo zadnja dva dopisa mu nista po volji, drugi val so bili prej pozdravljeni. Tako je, dragi premogari, ki pa se prihodnjič podpiši s polnim imenom, da bodo rojaki vedeli, kdo si. Meni to ni treba, ker te itak poznam. — Ubogi Jernej iz Pleasant Valleyja, pa res ne more pisati drugače kot je resnica in kot so razmere v resnici izpreminjajo. — Pozdrav, — Jernej Kokalj.

SLIKE IZ NASELBIN.

East Helena, Mont. — Dneiravno je že nastopil mesec listopad, imamo vendar še lepo vreme. Snega še ni in solnce ima še precej gorkote. Listje odpada in rušen, le vrhunci montanskih gor so odeti s snegom. To je znamenje, da se bliža zima. Tudi človek, ki se mu pobejlo lasje, čuti, da se bliža zima njegovemu življenju. Zadovoljen je, ako v tih domaći gredi vživa sadove svojega truda. Takrat mu pride tisti lepi večer življenja, ki navdaja človeka s zadovoljstvom in zavestjo, da mu življenje ni minilo brez ploda in koristi. Morda se mu arce krči in oko solzi nad zakanami upi in neizpolnjenimi željami. Da, tako je s človekom in njegovim življenjem.

"Kdo je umrl", so povpraševali tri ženske, zagledavši pogrebni kovč. Pri tem so napravile tako prestrašene obraze, kot bi bila katera izmed njih pustila dušo, neizpovedano grehov. Mimo pride boter Luka, ki jim pove, da so ravnokar našli v postelji Franceta Pugelja — mrtvega.

Pokojni France je bil mirljubna duša in prijazen človek. Zaposlen je bil pri železnici za polaganje tračnic. Doma je bil nekje blizu Ribnice. — Umrl je tudi znani rojak Matija Mule, ki je bil nekad trgovec, sedaj pa obilni posestnik. Bil je mož poštenjak in povsod priljubljen.

Veselo poroko so praznovali meščani in meščanke easthelenske, ko je postala Frances Smith žena Johna Riglerja. Nevesta je hči trgovca Johna Smitha, ženin pa je znane Riglerjeve družine. Oba sta rojena v East Helenu.

Pri šmitovih je bila ob tej priliki zbrana nemara vsa East Helena. Slovenci so od nekad gostoljubni ljudje in gostje so se zahvalili po svoji volji. Kar je bilo mladega in samskega sveta, vse se je hrepence oziralo k ženi in nevesti, češ, to je vrhunce sreče, kadar se človek oženi.

Ob devetih zvečer zaigra mestna godba pod vodstvom profesorja Veilica par krasnih komadov. Prijatelj mi je dejal: "Veš France, tako veselega dneva še nisem ukašal, tudi takrat ne, ko sem se sam ženil. Zakaj kadar se človek sam ženi, takrat mu čudne reči rojijo po glavi. Njega veselje je kakor mošt, ki se ni vzkupil, ter je še le takrat zlata kapljica, ko se enkrat umiri in ušči." To je resnica, saj sami veste. — France.

Cleveland, Newburg, O. — Iz

ga sploh ni bilo treba, ker nismo imeli iz časa.

Z delom se ne bom nič hvalil. Dela se, seveda, in tudi ni težko delo dobiti, ampak to je le toliko, da je človek vprežen, ne sme misliti na kakšne prihranke druge kot žulje. Da malo pozabimo na tiste britke ure, ki jih imamo vsaki dan pri naporernem delu, smo si tu ustanovili S. N. dom, ki dobro napreduje. Imamo tudi veliko podpornih društev, spadajoših k različnim jednotam in zvezam ter je tudi nekaj samostojnih. Tudi dva pevska zbora imamo: "Slovenijo", ki goji cerkveno in narodno petje, ter "Zvon", ki goji samo narodno pesem.

Pevsko društvo "Zvon" prireja vsako leto, odkar obstoji S. N. D., po dva koncerta na leto. Točke so vedno dobro proizvajane pod vodstvom mr. P. Kogojca. Dne 12. novembra nam zopet priredi pevsko društvo "Zvon" koncert s zelo zanimivim programom, zato priporočam rojakom, da se kolikor mogoče udeležijo tega koncerta, za kar gotovo ne bo žal nikomur. Saj kdor je že bil na "Zvonovih" prireditvah, ta gotovo ne bo več nobene prežrl, ako mu je le mogoče.

Podpiramo slovenska kulturna društva in vzpodbujamo pevce in pevke do njih koristne in lepe ideje!

Slišal sem tudi, da se društvo "Zvon" pripravlja, da nam vpripori narodno igro "Deseti brat". O tej igri veliko govorijo, da bo dobro uspeša, saj vloge so v dobrih rokah pod vodstvom mr. R. Karja.

Na veselo svidenje v nedeljo dne 12. novembra v Slovenskem narodnem domu. — A. Z.

Nekaj misli o razporoki.

Iz spisov sodnika George A. Barletta.

(Konec.)

Toda blagostanje otrok ne zavisi od prišljenega zakona. Kjer niso starši srečni in zadovoljni, tam so tudi otroci slabo vzgojeni in ne srečni.

Nasprotniki razporeke navadno pravijo, da "kogar Bog združi, tistih ne more človek ločiti."

Lahko se je strinjati s tem in kljub temu verjeti v razporeko. Nihče ne more ločiti onih zakonitih parov, katere Bog res združi, to je tisto, ki so združeni po duhu in vzajemni potrebi. Toda koliko jih je, s katerih združitvij nima Bog nobenega opravlja! Poroka je predvsem civilna pogodba, ne pa sakrament. Svetost zakona ni v poročni ceremoniji, marveč v harmoniji dveh oseb. To nas uče vsakdanje izkušnje. Čas hitro pokaže, koliko je na zakonu svetega. Ako ni ljubezni in harmonije, tedaj je svetost zakona farsa.

Nekateri priporočajo, da bi bilo bolje, če bi veljale eneniste dolebe in eninisti vzroki za razporeko v vseh državah Unije. Danes, kot je znano, ima vsaka država svoje zakone o razporoki, ki se zelo razlikujejo. V nekaterih državah je ločitev zakona lahka procedura, v drugih je težja.

Jaz sem proti izmeničnim postavam o razporoki. V tem oziru mora veljati krajevna avtonomija. Različne razmere porajajo različne potrebe in vzroke. Eden sam centralni zakon bi le položil eno samo postavno proceduro, ne bi pa sprejel človeških razmer in odnošajev, ki so tako različni.

Po mojem mnenju ne bo zakonodajstvo rešilo problema poroke in razporeke. Stvar spada v območje vzgoje in naobrazbe. Ljudi je treba podučiti o velikem pomenu zakona in družinskega življenja. Začeti je treba pri mladini. Mladeniče in deklice je treba vzgojiti za zakon. Danes ni tega. Danes se vlada v spolnem in ljubezenskem življenju prava anarhija.

Mladi ljudje morajo spoznati, da ljubezen ni le sentiment, pač pa je umetnost, kakor pravi Balzac.

Ljubezen je umetnost kot so vse druge umetnosti, umetnost s definitivno tehniko, katero mora vsakdo nadvladati predno je mojster v ljubezni. Cilj ljubezenske umetnosti je, stimulirati in ohraniti vzajemno zanimanje in svestost in izogniti se nasilnosti. Posameznik mora čutili, da ima poleg materialnih odgovornosti tudi pravico do uživanja. Samozatajevanje spada v moralno degeneriranost. Moč in žena mora čutili, da ima po ispolnjenju vsakega užitka pravico do spornosti, ki prinese večjo zadovoljnost.

TUJEZEMSKIM DELAV- CEM POJEJO SLAVO.

ZAPELI SO JO NAJHUGŠI NA-
SPROTNIKI ORGANIZIRANE-
GA DELAVSTVA.

Zdaj vidijo v tujezemcih le še
pridne delavce.

Washington, D. C. — Veliki
bizniški interesi so spoznali svo-
jo zmoto, ker so se pridružili go-
nji proti tujezemskim delavcem.
Zdaj ne vidijo v tujezemskih de-
lavcih več samih "rdečkarjev",
"radikalcev" in "boljševikov",
ampak v njih vidijo pridne de-
lavce, ki delajo v ameriških in-
dustrijskih.

To ugotovitev ni prišlo zaradi
tega, ker občutijo velebizniški in-
teresi več ljubezni do tujezemskih
delavcev kot ameriških, ampak
ti privatni interesi sodijo, da so
evropejski delavci zdaj že tako
izstradani, ako pridejo v Ameri-
ko, da bodo mislili, da so prišli
v raj na tem svetu.

Gibanju za odstranitev določb,
ki omejujejo izseljevanje v Ame-
riko, se je zdaj celo pridružil
Društvo odprte delavnice. Njogo-
vo glasilo za mesec november pravi:
"Tujezemci nakopile tri pe-
tine našega mehkega premoga,
pet in šestdeset odstotkov bakre-
ne rude, več kot petdeset odstot-
kov železne rude, izvrše tri pe-
tine dela v mesni industriji, osem-
deset odstotkov v sladkornih či-
stilnicah, izdelajo okoli pet in
petdeset odstotkov blaga iz vol-
ne in bombaža, več kot petdeset
odstotkov izdelanega železa in je-
kla in izvrše večino stavbinskega
dela na železnicah in cestah."

Po tem alavospavu dodaja list
nasprotnikom organiziranega de-
lavstva in zagovornikom odprte
delavnice: "Zahteva narašča, da
se vrata za izseljevanje odpro
bolj na široko... Sedajni sistem
(omejitve) drži proč delavce, ka-
terih mišična energija se vedno
lahko uporabi tukaj."

Privatni bizniški interesi so pri-
šli z gonjo za odprto delavnico
tako po aklenjenem premirju.
Taktat so se bal evropejskih de-
lavcev, ker so se jim zdeli še bolj
radikalni kot ameriški. Zdaj se
jih ne boje več. Zategadelj upa-
jo, ako se odpravijo vse omejit-
ve, ki se nanašajo na izseljevanje
v Ameriko, da lahko dobe toliko
delavcev v Ameriko, da bodo sta-
le zopet velike trume pred tovar-
niškimi vratni, ki bodo čakale
na delo.

Nekateri privatni bizniški in-
teresi pa celo argumentirajo, da
bi bilo popolnoma praviščno, ako
se pripustje v Ameriko tudi kitaj-
ski kuliji. Pri privatnih bizniških
interesih je pač tako, da se patri-
jotizem neha pri dolarju. Zanje so
kitajski kuliji veliko več vredni,
ako delajo poceni, kot ameriški
delavci.

Druga za drugo se oglašajo
podjetniške in privatne bizniške
organizacije in povdarjajo, da
delavci primanjkujejo in da je
treba odpraviti omejitve za izse-
ljevanje v Ameriko.

V tej propagandi je metoda!

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Centralni izvrševalni odbor
"Workers Party" v New Yorku
izjavlja, da bo stranka organizirala
veliko izobraževalno kampanjo
v prid nove Labor Party. "Prava
Labor Party je mogoča le tedaj,
ako se ji pridružio strokovne uni-
je", pravi odbor v svoji izjavi.

Stavka pivovarstvenih delavcev
v St. Louisu je bila odvrnjena, ko
je odbor organizacije sklenil kom-
promis s družbami. Kompromis se
glasi, da medta znika za pet ois-
totkov vsem tistim, ki prejemale
več kot \$30 na teden. Delodajalci
so zahtevali desetodstotno zniža-
nje. V pogodbi je tudi točka, da
imajo delavci pravico zahtevati
novo pogodbo kakor hitro se spre-
meni Volsteadov prohibicijski
zakon, da bo dovoljeno varjenje
pravega piva.

Gonja v Kaliforniji. Zadnji te-
den je bilo v Kaliforniji obtoženih
35 oseb na podlagi zakona proti
"kriminalnemu sindikalizmu". V
Los Angelesu je bilo obtoženih 26
oseb, v Fresno pa devet. Obtožen-
ci so inklinirani člani I. W. W. in
komunisti.

Pri plačilu. "Natakar, prosim,
koliko sem dolžan za vse sku-
paj?" — "Gospod, vi imate
svinjsko glavo, dve teležji nogi
in goveji jezik...!"

"DUŠEVNA BOŽJAST" JE BOLEZEN AMERIČANOV.

Tako pravi dr. Allen, zagovornik
morilke Clara Phillipsove;
rekel je tudi, da polovica
prebivalcev v Los Ange-
lesu so norci.

POVPREČNA RAZUMNOST
AMERIČANOV JE NA
STOPNJI 14-LETNEGA
OTROKA!

Los Angeles, Calif. — Dr. Chas.
Lewis Allen, znameniti alijenist
(poznaveatelj duševnih bolezni),
katerega so najeli odvetniki Clara
Phillips za pričo o njenem dušev-
nem stanju, je izjavil v četrtek na
sodišču, kjer se vrši obravnava
proti Phillipsovi, da Američane
lomi "duševna božjast".

"Duševna božjast! To je naj-
novejša diagnoza duševne bolezni
ameriškega ljudstva.

Clara Phillips je s kladivom
ubila 20-letno vdovo Meadows iz
ljubosumnosti. Njeni odvetniki
pravi, da Clara ni pri zdravi
pameti in poklicali so dr. Allena,
da potrdi, kar pravijo. Dr. Allen
je res prišel in ne le podprl trdit-
ve odvetnikov, temveč je na pre-
sedenje sodnika in vseh navzo-
čih resno izjavil, da je Clara
Phillips takšna kakršni so pov-
prečno val Američani: duševno
božjasta.

Državni pravdnik je erdito pro-
testiral, češ, da pred sodiščem je
le morilka Clara Phillips, ne pa
vse ameriško ljudstvo, toda dr.
Allen je mrzlo vtrajal pri svo-
jem in vrge drugo bombo, rekoč:
"Povprečna razumnost ljudstva
Združenih držav je na stopnji
štirinajstletnega otroka."

Dalje je rekel, da Clara Phillips
ni edina v Los Angelesu, katero
lomi duševna božjast, marveč po-
lovica vseh prebivalcev tega me-
sta je norcev.

Dr. Allen je tudi dejal, da sta
bila Julij Cezar in Napoleon
ravnotako blazni, oziroma dušev-
no božjasta.

"Epileptiki so tudi veliki laž-
niki", je pojasnil dr. Allen.

Razne vesti.

V MEHIKI SE VSE ORGANI-
ZIRA.

Mehiko, Meh. (Fed. Press. F.
W. Leighton.) — Mehika spada
danes med tiste dežele, v kate-
rih se hitro anujejo delavske or-
ganizacije. Skoraj vsaki dan se
ustanovi nova unija. Ne organi-
zirajo se pa sami poljski in in-
dustrijski delavci, ampak tu posto-
je unije jetnikov, ki imajo nalog,
da v mestih nabijejo lepake, v
katerih prosijo za pomiloščenje,
tu so unije prostitutk (tujezem-
ske prostitutke bodo deportirane),
ki so se združile proti povi-
šanju stanarine, unije poslovo, pro-
dajalcev sadja, šolskih učiteljev,
prodajalcev časnikov, trgovskih
uslužbencev in drugih poklicev.

V Mehiki so ljudje, ki vse svoje
življenje z veliko preprostostjo ma-
hajo z rdečimi zastavami, kar tu-
di tukaj razredi bike kot v dru-
gih deželah. Kljub temu, da je
Bruce Blaslasy mnogo gobezdal
o boljševizmu, so ti ljudje, ki si
z mahanjem rdeče zastave služijo
svoj kruh, težko dobili službo le-
tos. Celo mahanje z rdečo zasta-
vo postane nehalčno delo, ako
delodajalec noče plačati poštene
mezd.

Le potrpi, štitatelj, kmalu boš
razumel, kakaj gre. Razmere so
slabe in bikoborci so obdržali
shod. Posledica tega shoda je bi-
la, da se je organizirala Unija
bikoborcev (Union de Toreros de
Mexico). Izvoljeni so bili odbor-
niki in kot člani so se dali vpi-
sati v bikoborci vseh kategorij:
pikadorji (vbadalci), banderjeri
(metalci kopja), matadorji (ubi-
jaleci bika), noviljerji (mahaleci
rdečo zastavo in prehranitelji
mladih bikov). Unija je organizir-
ana na industrijski podlagi, kot
vse druge unije v Mehiki.

Na prvem shodu so bikoborci
pozdravili razni govorniki Meh-
iške delavske federacije. Častitali
so jim, ker so se otresli sužnosti
in so prišli do spoznanja, da je
zanje tudi potrebna organizacija.
Neki močan bikoborec je segel v
besedo in rekel: "To je vse do-
bro, ampak gorje nam, ako biki
zapopadejo tudi to misel."

Nastala je razprava o geslu no-
ve unije. Nekdo je predlagal "zla-
vo, svila, kri in solnce", nekdo
drugi "mi nismo več privezani ru-
saj." In ko je nekdo zakričal,

"odveči bika", je spremenil svoj
predlog v "Zdravje in Socialna
revolucija". Končno so se pobo-
tali in sprejeli so kot geslo "Ak-
cija in Sila".

Unija mehiških bikoborcev je
združena z Mehiko delavsko fe-
deracijo.

OBLJETNICA JUSTIČNIH
UMOROV.

Danes je preteklo 35 let, odkar
so bili v Chicagu obtoženi takozva-
ni "anarhisti" August Spies, Al-
bert Parsons, George Engel in
Adolf Fischer, ki so poldrugo le-
to prej vodili generalno stavko v
McCormickovih tovarnah. Peti,
ki je imel biti obsojen, Louis Ling,
si je par dni prej sam končal živ-
ljenje v ječi.

Omenjeni možje so bili obsojeni
pod pretvezo, da so 4. maja 1886.
vrgli bombo med policajce na Hay-
marketu, kjer se je vršil shod
stavkarjev. Sedem policajcev je bi-
lo ubitih. Obravnava je pokazala,
da niti eden obtožencev ni vrge
bombe, toda obsojeni so bili vse-
eno na smrt na temelju nasira-
nja, da so "voditelji odgovorni
za dejanja drugih". Illinoiski go-
vornor John P. Altgeld je šest let
pozneje izpustil iz ječe tri njih-
va tovariše, ki so bili obsojeni v
dosmrtni zapor. Altgeld je tak-
rat izjavil, da so bili vsi ti de-
lavci nedolžni.

PROTI BRITSKEMU IMPERI-
JALIEMU.

Detroit, Mich. — Tukaj so ob-
državali zborovanje siraki, turki,
armenski in indijski nacionalisti
in so priporočali, da se povsod
sprejme Gandhijev nauk nesode-
lovanja v britkem imperiju, da
se tako brez prelivanja krvi iz-
vojuje svoboda za podjarmljene
narode. Ti nacionalisti se bodo
organizirali po načinu organizaci-
je "Priateljev irske svobode".

ALI IMAMO RES DOBRE
ČASE?

Washington, D. C. — Na pošt-
nih hranilnicah je bilo dvignjenih
štirideset milijonov dolarjev od
marca 1919 do letošnjega septem-
bra. V tem času so bile velike
stavke. Oficijelno poročilo pravi,
da so veliko denarja dvignili vi-
sagatelji, ki prebivajo v pokrajinah,
v katerih kopljejo premog, v ve-
likih železniških središčih so se
pa vloge znižale.

BIBLIJA IZKLUČENA IZ
ŠOLE.

San Francisco, Cal. — (Feder.
Press.) — Prizivno sodišče je skle-
nilo, da se Biblija ne čita več v
nobenih srednji šoli v Kaliforniji.
Sodišče pravi, da sveto pismo spa-
da le v sektaške verske šole.

Habsburški so zdaj tatovi in-
tihatopci.

Dunaj, 10. nov. — Policija je
prijela nadvojvodinjo Marijo
Immaculato, kateri so prišli na
sled, da je kradla dragocenosti v
bivši cesarski palači, kjer je zdaj
muzej in jih vtihotapljala iz
Avstrije v Švico. Bivša habsbur-
ška nadvojvodinja je bila obtože-
na kot beračica. Na postaji, kamor
je šla, ukradene reči, so našli
štirinajst zabojev dragocenih slik
in razne zlatnine.

To je že drugi slučaj tatvine v
bivšem cesarskem gradu, katero
so izvršili člani propadle habsbur-
ške dinastije. Pred par tedni je bil
aretirani bivši nadvojvoda Fri-
derik, ker je ukradel v gradu zlat-
nine v vrednosti 33.000 dolarjev.
Friderik je prišel iz Švice s pona-
rejenim potnim listom.

Solnčni žarki bodo gonili motorje.

Cincinnati, O. — Čas ni več de-
leč, ko bo solnčna energija gonila
motorje vsega sveta. Tako je re-
kel Charles F. Kettering, pred-
sednik General Motors Research
Departmenta v Daytonu, pred
tukanjino trgovsko zbornico. Od-
kril je, da so tozadnji eksperi-
menti še v teku. Naraščajoča raba
motorjev zahteva nadomestilo za
sedanje gorivo, in sicer nadome-
stilo, ki bo cenejše in boljše.
Kettering je dejal, da solnčna
energija, kolikor je pade na štir-
deset milij v Sahari, lahko goni
motorje vsega sveta. Ista energija
bo tudi enkrat grela naša stano-
vanja in kuhala jedila.

Rusija ima nove vrste lokomotive.

Moskva. — (Federated Press.)
— Sovjetski inženir je iznašel
nove vrste električno lokomotive,
ki prekaša vse moderne iznajdbe
te vrste.

PREDSEDNIK JE SNEVAL KONGRESNO ZASEDANJE.

Washington, D. C. — Predsed-
nik je izdal poziv, da se kongres
snide dne 20. novembra.

V političnih krogih razlagajo
ta poziv različno. Nekateri meni-
jo, da je predsednik sklical kon-
gresno zasedanje, da se sprejme
subvenčna predloga. Drugi zopet
menijo, da je laid volitev tak, da
ne bodo pritiskali za sprejem sub-
venčne predloge. Kajti, ako ad-
ministracija vtraja pri tem, da
se sprejme subvenčna predloga,
tedaj bo morala žrtvovati nekaj
proračunskih predlog in nevar-
nost postoji, da delo ne bo izvrše-
no do 4. marca, kar povzroči, da
bo morala administracija sklicati
izredno kongresno zasedanje. V
tem zasedanju pa bodo že novi
kongresniki in senatorji.

FEMINISTKE ZAHTEVAJO NO-
VO POSTAVO ZA ZAKONSKO
LOČITEV.

Washington, D. C. — Na kon-
venciji ženskih klubov bodo za-
stopnice ameriškega feminizma
razpravljale o splošnem zakonu
za zakonsko ločitev. Zahtevale
bodo, da je postava v vseh drža-
vah enaka. Zaročen par bo moral
štirinajst dni pred poroko objavi-
viti svoje poročno dovoljenje. Za-
konaka ločitev naj se dovoli na
podlagi naslednjih razlogov: Ne-
zvestoba, neozdravljiva blaznost,
desertacija za eno leto, sirovosti
in če je eden od dvojice kazo-
van zaradi nečuvenga zločina.
Zakonska ločitev naj bo veljavna
v vseh državah in ločena za-
konska dvojica se ne more poro-
čiti v teku enega leta.

Vrangelovci ubili sovjetskega de-
legata v Bolgariji.

Sofija, 10. nov. — Bolgarska
policija je danes aretirala več sto
ruskih beguncev, ki so našli za-
vetje v Bolgariji, ko je baron
Vrangel pobegnil s Krima s svo-
jimi belimi četami. Begunci so ob-
toženi umora sovjetskega delega-
ta Ageva v Sofiji. Agev je umrl
v bolnišnici čez tri dni, ko je bil
napaden in smrtno ranjen. Vran-
gelovci so streljali tudi na druge
člane sovjetske misije in ga
ranili.

"Ekonomija" fašistov.

Rim, 10. nov. — Italijanska
zbornica se odprla 16. novembra
in zasedanje bo morda trajalo dva
tedna. Mussolini predloži parla-
mentu program "nove ekonomije",
katero mnelijo fašisti re-
šiti domovino.

Mussolini bo predlagal, da
zbornica znika sedanje število ka-
rabinerjev (žandarjev) in kra-
ljevo stražo. Zdaj je v Italiji 70-
000 karabinerjev in 35.000 mož
kraljeve garde. Fašisti hočejo, da
se število prvih zniža na 40.000 in
število drugih na 15.000 z name-
nom, da se znižajo stroški.

Dalje bo fašistovska vlada dala
železnice, brozav in telefon pri-
vatnim kapitalistom iz razloga
ker prinašajo izgubo državi.

Poljski fašisti.

Varšava. — (Federated Press.)
— Poljski šovinisti organizirajo
nekaj italijanskemu fašizmu po-
dobnega. Organizacija je tajnega
značaja in njen namen je, iztirati
iz Poljake vse tuje elemente ter
voditi pogrome proti židom, Nem-
cem in Rusom. Listi poročajo, da
več vodilnih političarjev in gene-
ralov podpira to gibanje; med
zadnjimi je tudi znani Korfanti,
ki je vodil nacionalistično vstajo
v Gornji Šleziji.

Španec je letos dobil Noblevo
nagrado.

Stockholm, 10. nov. — Španski
dramatik Jacino Benavente je
letos dobil Noblevo nagrado za
najboljše literarno delo. Nagrada
znaša 500.000 frankov. Lansko na-
grado je prejel francoski pisatelj
Anatole France.

Rumunija bo nastopala na raz-
oročitveni konferenci v Moskvi.

Varšava, 10. nov. — Rumunska
vlada je naprosila Poljake, da naj
zastopa tudi njo na razoročitveni
konferenci v Moskvi, katere se
odprli 30. novembra in na katero
je Rusija povabila vse sosednje
države.

PIŠMA NA POŠTI

v Chicagu imajo sledeči rojaki:
Stebaj Marija, št. 644, Linbieh
Marija, št. 3732, Kalebie Fabri-
jan, št. 532, Novak Frank, št. 600,
Pavlovie Ana, št. 605 in Seredieh
Pred. Pisma dobite na glavni po-
šti v veži z Adams ceste. Poleg
tekoče številke je treba tudi po-
vedati kraj, odkoder pismo pri-
šakuje.

Slovenska Narodna

Podgorina Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Caluhar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7,
Box 82, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka
Blas Novak, gl. blaginjski John Vegrich, urednik glasila Jože Zavertnik,
upravitelj glasila Filip Godina.

FOTOTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin
Zelenikar, Box 376, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn.,
John Terrell, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorick, 414 W. Hay St.,
Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 286, Moon Run, Pa.

John Groelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.

Max Marc, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad.

Mike Zigel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalta, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank
Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 2808 St. Clair St.,
Cleveland, Ohio.

Združiteni odbor:

Predsednik: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Joško Ovan, 3639 W. 28th St., Chicago, Ill.

Jos. Skuk, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kara, 6302 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZOR! — Korespondenca v gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu,

se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika se naslovijo

Predsedniku S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniška taj-

ništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega

odpoda in jednate vnika se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Law-

ndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na

naslov: Blaginništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo

Frank Zaltu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgornji.

Vsi priporoki na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: John Under-

wood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, oglašji, naročila in sploh vse kar

je v zvezi s glasilom jednate, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59

So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

RAENO.

Na Madžarskem so fašisti, ki
jih podpirajo njihovi laški brat-
ci, zelo močni. Madžarski časopi-
si pišejo, da nameravajo vroči sa-
danjo vlado, ki je itak že dovolj
reakcionarna.

Francosko vojno sodišče je ob-
sodilo na smrt nekega alirskega
vojaka, ki je posilil v alsaikem
osemiju 19letno deklico Frido
Gukles in jo nato umoril. Znano
je, da upirarjajo francoski voja-
ki neverjetne orgije na račun
nemškega prebivalstva. Posebno
pa se odlikujejo črne čete. Dej-
stvo, da je francosko vojno sdi-
šče prišlo sedaj a smrtnimi ob-
sodbami, dokazuje, da so dosegle
orgije svoj vrhunec.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Z žalostnim sreem naznanjamo
sopodnikom, znaneem in prijate-
ljem tužno vest, da nam je neiz-
pročna smrt ugrabila iz naše sre-
de 6 let starega sinčka, oziroma
brata

HENRY KORANA.

Umril je dne 22. oktobra 1922. Po-
greb se je vršil dne 24. okt. t. l.
in sicer po civilnem obredu na
Mount Pleasant, Ohio. Najskre-
nejše se zahvaljujemo društvu
"Zeleni hribček" št. 279, SNPJ,
ki kateremu je pripadal tudi po-
kojni Henry v Mladinski oddelik,
za korporativno udeležbo pri po-
grebu. Hvala predsedniku br. Fr.
Ginu za nagrobni govor ob go-
milu. Lepa hvala Alojziji Japel,
Ivani Golobli in Mariani Krof-
li, ki so prihiteli na lice mesta
in pomagale urediti vse potreb-
no. Posebno se zahvalimo Franku
in Mariji Primožič, ki sta prihi-
tela iz Bartona, kateri je prilženo
oddaljen od Ramseyja in podari-
la sveže cvetlice za sprejem ma-
lenčka na mirovdor. Še enkrat
lepa hvala vsem za darovane ven-
ce in za vdeležbo pri pogrebu. Te-
bi naš dragi sinček in bratce pa
želimo: Poživaj mirno v hladni
ameriški zemlji. Zaljubljeni ostali:
Frank in Anna Koran, starši,
Frank Jr., Anis Jr., Joe, John,
Mary, Albert, Lisle in Andrew,
bratje in sestre. Ramsey, Ohio,
Nov. 10.

POZOR!!!

Bratje in sestre tajniki, ne-
dvomno je marsikateremu naro-
čniku potekla naročnina za list
Prosveta in bi jo že plačal ako bi
ga obiskali in nato opomnili. Go-
tovo je še marsikateri rojak v
"vali nabesbini, ki bi si naročil list
Prosveto, ako bi ga k temu nago-
vorili, ker je list naša lastnina se
torej nadejamo, da boste storili
kolikor največ mogoče, da se list
ranjiri med rojaki širom Zdra-
nih držav.

FILIP GODINA, upravitelj.

BOŽIČ SE BLIŽA!

Kakor druga leta bodeš go-
tovo tudi letos poslali svojem
primerne denarno darilo za
božič.

Naša banka pošilja denar v
stari kraj hitro, zanesljivo in
po niski cenl. Poleg tega je
letos storila še posebne odred-
be, da bodo božična denarna
posiljstva točno dostavljena.

Prejemniki dobe denar na
svoji domači pošti brez vsake-
ga odbitka.

Ako pa ste namenjeni pot-
ovati za božič v stari kraj, te-
daj se poslužite naše banke,

BABICA.

Obrat iz življenja na kmetih.

Spisala češki
BOŽENA NEMCOVA.Poslovenil
FRANCE CEGNAR.

(Dalje.)

"Cesar Jožef"! udari babica z dlanjo ob dlan, "kakor bi živ pred menoj stal. Lejte no, kako lepoto imate tukaj. Tega si nisem mislila, da bom danes videla cesarja Jožefa. Bog mu daj večno luč, bil je dober gospod, posebno ubogim ljudem. Tja je dolar mi je dal s lastno roko," reče babica, vzemši dolar iz neder. Gospej kneginji je bila všeč babičina prostostnost in dobre opazke, in izrekla je željo, naj bi povedala, kdaj in kje ji je cesar daroval ta penz. Babica se ni dala prositi in povedala je gospej kneginji, kar smo že pri mlinarju slišali. Gospa kneginja se je temu srčno nasmehljala. — Ko je to tako babica po izbi gledala, opazila je podoba kralja Friderika. "To je pruski kralj!" vzlikne, "tega mogočnika sem dobro poznala. Pokojni moj Jurij je služil v pruski vojski in jaz sem prebivala petnajst let na Šleskem. Jurija še iz vrste ni poklical in obdaroval ga je. Rad je imel velike može, in moj Jurij je bil največji mož v vsem polku in varal kakor sveda. Nisem mislila, da bom za njim v grob gledala; človek kakor skala in davno je že v večnosti, in jaz sem še tukaj", vzdahne starka in solza jej obliže nabrano lice. "Je-li pal tvoj mož v boju," vpraša kneginja. "Ne prav, ali za strelno rano je umrl. Ko je počil hrup na Poljskem, in je pruski kralj z Rusom tja planil, bil je naš polk v tej vojni. Tudi jaz sem šla tja z otrokoma in tretjega sem rodila na polju. To je Ivanika, ki je zdaj v Beču, in morebiti je zato tako pogumna, ker se je od rojstva morala vsega privaditi, kakor vojak. To je bila nesrečna vojna. Iz prve bitke so mi Jurja na nosilih v tabor prinesli. Kropla iz kanona mu je odbila nogo. — Odrasli so mu jo. Jaz sem mu stregla, kolikor sem mogla. — Ko

je nekoliko ozdravel, poslali so ga zopet v Niso. Bila sem vesela, mislila sem, da preboli, da po-habljenca na obdruje in da se bo-demo smeli vrniti na Češko. Ali nade me je prevarila. Naglo je začel hirati, in bilo ni na svetu, ki ne pomoči, moral je umreti. Vaa-ko petico sem dala za zdravlilo, pa vse ni nič pomagalo. Mislila sem takrat, da izgubim um, da mi sree od žalosti poči. Ali človek mnogo prebije, milostljiva gos-pa! — Ostalo mi je troje sirot, imela nisem belica, le malo borne obleke. V polku, v katerem je Ju-rij služil, bil je desetnik Lhotski, in tja je bil Jurju najboljši prija-telj, ta se je mene usmili, pre-skribel mi statve, ko sem rekla, da znam tkati, in vse drugo, če-sar je bilo pri tem potreba. Bog mu povrni. Prišlo mi je prav, kar sem se mlada od pokojne sverv-ne naučila. Delo mi je šlo izpod rok, in kmalu sem poplačala Lhotskemu dolg in še sem z otro-ci mogla živeti. Moram reči, da so bili tam v mestu dobri ljudje, ali meni se je vendar tožilo; od te ga časa, kar ni bilo več Jurja, šu-tila sem se tako zapuščeno in o-samelo, kakor hruška na polju. Zdelo se mi je, da bi mi bilo bolje doma, nego na tujem, in potožila sem se Lhotskemu. On mi je odgovarjal in obečal, da gotovo dobim pensijo in da poskrbi kralj za moje otroke. Jaz sem bila za to hvaležna, ali vendar sem se namenila na dom vrniti. Tudi mi je bil nemški jezik na poti. Dok-ler smo bili v Kladsku, bilo mi je dobro, tukaj sem bila kakor doma, govorilo se je bolj češko, nego nemško, pa v Nisi je že pre-vladovala nemščina, in jaz se ni-kakor nisem mogla naučiti nem-škega jezika. Ko sem se malo o-pomogla, pa je prišla na nas po-vođenj. Voda je huda šiba, ka-dar zadivja, in človek ji celo na-na konju ne uteče. Prišla je tako naglo, da so ljudje komaj življe-nje oteli. Jaz sem naglo pobrala, kar je bilo najboljšega, vzela cu-lo na pleča, najmlajšega otroka v naročje, oba starejša za roko in tako sem z njimi pobegnila do ko-len po vodi gaze. Lhotski nam je prišel na pomoč in odpeljal nas v gornje mesto, kjer so nas pod streho vzeli dobri ljudje.

Kmalu se je razneslo po mestu, da sem skoraj vse izgubila, in do-

bri ljudje so mi hitro na pomoč prišli; tudi general me je k sebi poklical in mi rekel, da bom dobivala vsako leto nekoliko to-larjev in da me bodo s delom za-lagali po kraljevi milosti; če-ka dajo v vojaško odgojnice, in de-klirali naj dam v kraljevo odgoji-nišo za ženske. To me pa ni ve-č sililo in prosila sem, naj mi raje dajo par zlatov, ako mi hočejo milostni biti, da se vrnem domov na Češko. Otrok pa od sebe ne dam, da jih odgojim v svoji veri in v svojem jeziku. Tega pa mi niso hoteli dovoliti in rekli mi, ako tam ne ostanem, ne dobim nič. "Če nič, pa nič, Bog ne do-pusti, da glada umrem, mislila sem in zahvalila se kralju za vse."

"Mislil pa, da bi bili tvoji o-troci tam dobro preskrbljeni", seže jej kneginja v besedo.

"Mogoče, milostljiva gospa, ali bili bi se mi potujčili. Kdo bi jih bil tam ušil ljubiti svojo do-movino in materin svoj jezik? — Nihče. Naučili bi se bili ptujega jezika, tujih običajev in naposled celo svoje krvi pozabili. Kako pa bi mogla za to Bogu odgovor da-jati? Ne, ne, kdor je iz češke kr-vi, naj ostane pri češkem jeziku. — Prosila sem, naj me pustite, po-brala to malo obleke, ki mi je o-stala, vzela otroke in slova dala mestu, kjer sem bila toliko britkih in veselih dni včila. Gos-podinja se naložila otrokom pol-ne žepce pečenja in meni so dale nekoliko tolarjev za popotnico. Bog povrni tem ljudem na otro-ci, kar so mi dobrega storili. U-bogi Lhotski me je spremljal miljo-hoda in nesel mi Ivanika. Ni mu bilo prav, da sem šla, pri nas je bila njegova Praga. Med ločitvi-jo sva oba jokala. Dokler je bil v Nisi, hodil je molit na Jurjev grob očenaš, imela sta se rada kakor rojstvena brata. V franco-ske vojni je pal. Bog mu daj več-ni mir!"

"In kako si prišla z otroki na Češko?" vpraša kneginja.

"Milostljiva gospa, mnogo sem izkusila na poti. Nisem znala po-ti in zato sem mnogo časa blodila. Noge smo imeli že polne kr-vavih žuljev, otroci in jaz, in jo-kali smo večkrat zaradi lakote, truda in bolečin, ker dolgo nismo mogli vrniti na dom. Srečno sem prišla z njimi do Kladskih gor, in

tu sem bila že kakor doma. Jar sem iz Olešnice, od šleske meje, ali milostljiva gospa gotovo ne ve, kje je Olešnica. Ko sem se pa bližala domu, pal mi je drug ka-men na sreci. Mislila sem, najdem li roditelja še živa, in kako me vzprejmeta. Dala sta mi lepo do-to, in jaz sem se vrstala skoraj z golima rokama in vodila seboj troje sirotic. Kaj mi poročajo? To mi je vse pot po ušesih šume-lo. Bala sem se tudi, da se je mo-rebiti kaka žalostna promena do-godila te dve leti, kar o njih ni-sem slišala."

(Dalje prihodnjic.)

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Neurje v Belcih in Železnikih. Po časopisu se je že poročalo o groznih škodah, ki jih je povzročilo neurje po selaki dolini. A škoda je večja, kot se je prvi hip mislilo. Razdejanje so ceste, mosto-vi, porušena so hiše, gospodarska poslopja, cele vase so valed pretr-ganih poti odrezane od prometa. Doznavamo, da je v sredo dne 11. okt. te kraje obiskala komisija, obstoječa iz podnamestnika dr. Baltića, šefa kmet. oddelka tov. Iv. Sencina ter inž. Kranjca, da prouči nastalo škodo. Že prejšnji dan je po nalogu ministra za kmetijstvo Pueljca, ki je razvo-kar pred svojim odhodom v Beo-grad izvedel za nesrečo, takoj od-poslal inž. Šturma, da ugotovi škodo in izdela načrte in predlo-že za uradno pomoč. Za prvo si-lo je dala pokrajinska uprava v ta namen 200.000 kron in poskr-bela, da takoj odide oddelek vo-jajstva popravljati najnujnejše.

O aferi našega vojnega mini-stra, o kateri smo poročali pred dnevi, so pričeli sedaj pisati tudi dunajski časopisi. Gre za milijon-ske provizije na račun naše drža-ve, o kateri pa je bilo vojno mi-nistrstvo natančno poučeno.

V Beogradu je izdala naciona-listična mladina proglas, v kate-rem poziva svoje člane na takoj-šnjo mobilizacijo. Jugoslovanski fašisti hočejo tedaj v vseh ozirih posnemati svoje laške bratce!

Jugoslovanski nacionalisti oči-roma fašisti so odrekli mobiliza-cijo vseh svojih členov, ki naj čakajo na nadaljne odredbe. To se je zgodilo čisto po italijan-skem receptu. Minister za notra-nje zadeve, Košta Timotijević je kajpak pozval takoj k sebi za-stopnike jugofašistov ter izjavil, da ne more dopustiti oborožene akcije ter da bo nastopil z vso strogošću proti vsakomur, ki si prilada nekako diktature. Toda medtem ko je govoril tako lepo, je tudi mežikal in zastopniki so to mežikanje tudi razumeli. Izvr-ševalni odbor je namreč vztrajal pri svojih sklepih ter že odposlal mobilizirane čete v neznan smer. To je dopustil tisti Timotijević, ki bi lahko takoj nastopil proti jugofašistom, ne da bi jih sploh opominjal. Toda gospoda naj se le nikar ne žali, zakaj iz šale u-tegne nastati žaložiga!

Stari ljubljanski liberalci so se z narodnimi socialci sporazumeli za skupno listo pri občinskih vo-litvah.

Po Srbiji se ustanavlja stran-ka ki simpatizira z Jurijem. Bel-grajski listi pa pišejo, da se je pričel ta potegovati za — pre-stol.

Obsojen na 27.409.500 Din. glo-be radi tihotapstva. Zagrebški li-sti poročajo: trgovec Milan Ra-dić iz Malinske je maja meseca uvozil iz Trata v našo državo 9.090 kg alkohola iz 3800 kg kri-stalne sode, ne da bi plačal cari-no. Ko je carinarnica v Splitu to razkrila, je Radić trdil, da je bla-go kupil v Zagrebu in ga prepe-ljal z avtomobili. Medtem so u-gotovili, da blago ni bilo kuplje-no v Zagrebu, kar je potrdila tu-di tržaška carinarnica z izjavo, da je blago uvoženo. Radić tega sta bila Milan Radić in bivši u-pravnik carinarne v Malinski Milorad Radosavljević obsojena, da plačata 869.760 Din carine, 13.232.273 Din kazni, da plača Radić vrednost utihotapljene alkohola v znesku 344.573 Din, in da vsak od obeh plača za sodni-ske stroške 65.235 Din. Ako bi tretjina njunega premoženja ne zadostovala za kazni, bodeta mo-rala presedeti vsak po eno leto v ječi.

V Osejku so 16. okt. pričeli z obravnavo proti župniku Stjepa-nu Lesnyju, ki je onečastil ve-liko številce nedoraslih deklic. Ob-tožnica se bere kakor roman. Ča-

stiti gospod župnik je dajal na-vodila deklicam v spovednici. Prihajale so k njemu na dom, kjer jih je slorabljal. O tej zade-vi smo svedočali že pisali. Več deklic je izpovedalo, da so se strahovito bale župnika, poseb-no pa takrat, ko je držal pri sve-ti maši monštranco v rokah. De-klirale so tudi izpovedale, da jim je gospod župnik po storjenih či-nih dajal odvezo in jih tolažil, češ, da so brez greha, ker so bila pri njem in ker jim je dal po ske-sani sv. spovedi odvezo. Za o-bravnavo vlada veliko zanimanje.

Požar v Sostri, obč. Dobrunja. Dne 14. oktobra, je izbruhnil po-žar pri posestniku Ahlinu. Zgore-lo je dvoje poslopij z vso krmo v skupni vrednosti 300.000 kron. — Zavarovalnina znaša menda 600 kron.

Župnik Lesny obsojen. Poro-čali smo že, da je bil župnik Lesny obtožen radi posilnitva ne-doletnih deklic. — Poročamo do-datno, da je bil obsojen na leti teške ječe.

Zastopniki ameriške družbe za sgradbo železnice so prispeli v Beograd. V družbi z našimi inženirji bodo pregledali kraje, kjer bodo gradili nove proge.

Drobiž

Od blizu in od daleč.

Na milijon priseljencev je pri-šlo v Nemčijo, odkar je sklenje-na versajlska pogodba. Med nji-mi je 200.000 Nemcev, ki so se iz-selili pred vojno, 20.000 ljudi iz izgubljenih kolonij. Mnogo je ljudi iz Gorenje Štezijske, ostali pa so državljani drugih držav.

Na Bavarskem so letalci dose-gli rekord z novimi zrakoplovi enokrovniki, kakršne samo še smejo izdelovati po sklenjeni versajlski pogodbi. Preleteli so dve gori, eno 12.460, drugo 12.000 čev. visoko z dvema letalce-ma, kar se dosedaj ni posrečilo niti letalcem z močnimi motorji.

Dolgovi strica Sama so se po-večali, kot izjavlja zakladniški department, in sedaj znašajo 23.459.000.000 dolarjev, kar je za 265.000.000 dolarjev več kot lan-sko leto ob tem času.

Voditelj kmetake stranke H. Jenny, v Švici je izvoljen za predsednika švicarskega narod-nega sveta.

Is Berlina poroča 'Vorwaerts', da se monarhisti pripravljajo z mrzlično hitrostjo. Na Bavar-skem imajo neprestano sestanke Ludendorff, drugi mogotci in njih pristaki. Organizirano imajo tudi vojaštvo, ki naj bi o pravem ča-

su nastopilo proti Berlinu, vrglo sedanjo vlado in vpostavilo mo-narhijo.

Filipinci zahtevajo bojne ladi-je, se glasi poročilo glede rezolu-cije, ki so jo sprejeli v manil-ski legislaturi in jo poslali kon-gresu Združenih držav. Sklen-jejo se na to, da je nujna potreba za bojne ladje, da obvarujejo o-broke in otoke.

Komunisti v Berlinu so pri-re-dili veliko demonstracijo pri po-grebu delavca Ploeskeja, ki je bil umorjen pri demonstraciji.

Budimpeštansko sodišče je ob-sodilo nekoga uradnika Lipšiča na 12 let teške ječe in 10.000 kron denarne globe, ker je prejel od svojega prijatelja iz Rusije pismo, v katerem mu opisuje raz-mere. Horthijeva vlada hoče za-treti vse, kar ima količjak stika s komunisti in socialisti.

Poceni otoki. — Angleška vla-da je prodala na javni dražbi prejšnjo nemško posest otokov v pasu Kameruna. Povpraševalcev ni bilo in tako je bil celi mali o-tok prodan za 115 šterlingskih funtov. Velika naselbina na ne-kem otoku z vsem obdelanim po-ljem je bila najdražja in prodana za 35 funtov.

Pri volitvah na Švedskem so dobili desničarji 348 glasov (do-sedaj 344), liberalci 192 (291), socialisti 346 (322) levičarji, ki se bodo gotovo združili s social-isti 24 (29), komunisti 31 (21) in kmetje 141 (146) mandatov.

Kumuni izgubili 4000 Čehov. "Lidove novine" poročajo: O-bratno ravnanje čehskih dr-žavnih železnic v Košicah je do-bilo brzojavko, da prispe 4000 č-ških državljanov, izgnanih iz Ru-munije. Praški listi zahtevajo po-jasnitev te čudne vesti.

Češki škofje bodo izdali svo-jim vernikom pastirski list v ka-terem bodo protestirali proti or-edbam češkoslovaške vlade, ki je ločila cerkev od države. Pro-testirali bodo med drugim naj-odločnejše, da bi imeli pokopava-ti nekatičane na katoliških po-kopališčih. Neverjetno je, kaj si vse domišlja klerus, ki je še ved-no korakal roko v roki s kapita-lizmom.

Fovest "Jimmie Higgins" je zrcalo duše ameriškega proleta-riata ob časn valika vojna. Dobi se pri Književni matici S. N. P. J.

Naučite se angleško!

Mi vas naučimo angleški jezik v govoru, štitanju in pisanju potome pošte. Ne odlašajte s poukom, temveč zašuite takoj. Naša vna metoda je potome korespondence. Mi vam bomo proučili in vaše vam podijemo za-loga na pouku. Pišite na naš naslov: The Slavonian-English School, 2620 W. 23rd St., Cor. Millard Ave., Chicago, Ill.

LEPA VIDA

ROMAN

Josip Jurčič.

(Dalje.)

"Pusti ga, Anton, in pojdi z menoj, glej lju-di," pravi župnik, katerega je bilo strah, kaj u-tegne se priti iz tako naglo in strašno razkritega tajnega greha.

"Ljudje, kaj so mi ljudje? Kje je oni? Paoli, jas ga hočem imeti. Zakaj je pobegnil? Brate, ali je res?"

S trudom ga je brat pregovoril, da je pustil Italijana in da so odšli, češ, da gre iskat Paoli-ja. Anton je bil nekaj časa potem tako zmeden, da se je dal v gostilno peljati, da ni videl, kdaj ga je bil Musolino zapustil. Ali v tem je mislil, benede, celo molčanje njeno, čas, vse vkup mu je in razni slučaj, razne podobe, izkušnje, prikazni, vrelo po glavi in se strinjalo v eno strašno po-dobo.

"Laž je bila, kar mi je pripovedovala! Ona me je bila sama zapustila, z njim šla in mu po-tem ušla, ko se ga je naveličala! Reci mi da ni res, reci, brate, da ni res takoli!"

Brat župnik ni nikoli lagal, on ni mogel reči, da ni res tako, on, ki je že davno vedel bridko resnico.

Devetnajsto poglavje.

Bližal se je večer, a vedno je še župnik Sa-morod v velikih akrebh čakal v gostilni svojega brata Antona, ki ga je popustil in šel iskat Ita-lijana Paolijsa. V navadnih stvarih je imel dober svet starejšega brata duhovnika vselej veljavo pri Antonu, ali kadar je govorila strast, tačas bi bil župnik zastoj govoril. Tako tudi danes župnik ni ničesar opravil, ko ga je prosil, naj iz-kuša mirno premisliti stvar in ne prenačljeno de-lati. Kakor vihar je Anton sdirjal po mestu a pri-sego, da mora najti Italijana. Župnik je Boga mo-lil, da bi se bratu ne posrečilo dobiti Paolijsa, ker vedel je, da tu mu pojde za življenje in smrt. Zatorej se v strahu ni upal geniti nikamor in mi-nute so mu bile dolge kakor ure.

Edino kar je bil storil, je bilo, da je odpo-slal hlapca na dom Samorodov, Vidi poročat, da Anton vse ve, naj se torej umakne s doma, naj se dobro in kam dalje skrije, dokler moša prva divja jema ne mine. Zakaj kaj boče Anton z že-no storil, tega se župnik misliti ni upal, kakor je pa brata poznal, bal se je najhujšega.

Mrak je že bil, ko Anton ves spehan pride k čakajočemu bratu v gostilno. Truden sede za mi-so in glavo podpre. Obraz mu je bil ves izpre-menjen, pogled divji, lasje razmršeni. Župnik se ga je bal ogovoriti.

"Nisem va našel, ušel mi je za danes," reče Anton zamolklo.

"Bog je tako hotel, da ne storiš česa v na-

glosti, česar bi ti kasneje žal bilo, kadar stvar hladno premisliš."

"Žal? Meni žal? Morem li ga večkrat ubiti, gada? Ko bi imel vsaj sto arc, da bi ga stokrat zabodel? Bog! Kaj ima Bog tu opravka? Zakaj ga ni s nebeško streljo zadel ali v zemljo pogremil tačas, ko mi je prinesel hudiča s seboj v hišo? Zato naj zdaj meni delo prepusti in jaz je do-vrhim, če sam poleg tega devetkrat poginem."

"Ne kolni Boga!" prosil župnik.

"Ne boj se zame. Prej ne poginem, predno ne kasnujem obeh. Njega in nje." (Tu da Anton svoji ženi ime, ki ga nismo zapisali.) "Ha-ha-ha! Pojdi sem in pljuni mi v obraz, brate! Jaz nisem mož. Še stara krmeljjava baba, ki sama sebe po-zablja, ne bi se bila dala tako grdo za nos vodi-ti, tako slepariti, kakor sem se dal jaz. Brate, za-niduj me, prosim te, smej se mi! Smelen sem pro-kleto! Uteče mi žena za laškim fantalinom. Ka-dar se ga naveliča, pride nazaj zopet k meni in jaz vsaki pripovedi rad verjamem! Povej mi, ali bi bil še kdo verjel? Povej mi, kako je naj za-davim?"

"Kazen prepuščaj Bogu, sodba je njegova. Ona je tudi dovolj kaznovana za mlado svojo lah-komiselnost, skesana je, odpustil ji bode še Bog," reče župnik.

"Dovolj kaznovana? Koliko je dovolj? Mlado lehkomiselnost, praviš? Ti hočeš reči s tem, da je starega zapustila in šla za mladim laškim giz-dalinom. Mene, starega? Pa ne samo mene, ne, ne samo mene!" vpije Anton in lakre se mu div-je oči. "Zapustila je mlado dete svoje, dete svo-je. Mačka bi se s tigro v boj spustila, predno bi mlado svoje ostavila in šla, plaha zajka brani svoj narod, le Basnigojeva prekleta hči je mogla dete svoje zapustiti in za tujim obrazom ubeigniti! In to mi svetuješ ne kaznovati? Bog tega ne sme od-puščati! Pa če hoče on, Anton Samorod noče, več, čuješ? Ko bi bila samo mene pustila, dejal bi bil morda, pa le-morda: prestar, pregrd sem ji, prepust, naj ide, naj se nasiti... (govor Anto-nov je bil tu nadalje nezapisan), pa naj se ne prikaže več. Ali ženska, ki more svoje dete zapu-stiti, ki prestane biti mati, ne more pri meni ži-veti. Si li je šla alikaj o taki materi? Nisi? Vidiš sama je to mogla, in glej, jaz sem to žensko rad imel, jaz. Ali te ni sram takega brata?" Zakrije si oči in med prsti so mu tekale solze od silne jere.

Kaj je mogel župnik na take besede odgovar-jati? Kar bi bil rekel, bilo bi olje v ogenj. Oba molčita nekaj časa. Anton potem le zdaj pa zdaj v miru zarenč, znamenje, da se mu divje misli v možganih dalje razpletajo.

"Piš, potem ideva počivat in jutri bodeš bo-lje sk-pal, kar ti je storiti," reče župnik.

Anton je pač pil, a rekel: "Kaj mi je storiti, to je že sklenjeno. Počival prej ne bodem, predno nimam njega pod pestjo. Kadar oni..." — naše pero ne sme zapisati imen, katere je Samorod Pa-oliju dajal — "jenja dihati, potlej pride ona na vrsto. Potlej hočem potovati, ali kakor bode. Mor-da pridem potem sam na vrsto; vse enako mi je.

(Dalje prihodnjic.)

VSAK DOBER ROJAK, KI MISLI NA SVOJ-CE V STAREM KRAJU, POŠLJE DARILLO ZA

Božič

Jaz izplačam vsako pošiljatev hitro in go-tovo še pred božičnim praznikom.

Jaz računam najnižje cene in pošiljam de-nar popošti in brzojavno.

Pišite po naš cenik.

EMIL KISS BANKIR

133 SECOND AVE. NEW YORK, N. Y.

Prodajam tudi parobrodne listke.

VAŠ PODPIS

BO imel tako vrednost, kakršno mu boste a svojimi prizadevanji sami ustvarili. Vrednost odvisi največ od vašega prizadevanja sistematično hraniti.

VI ste opravičeni tudi nekaj imeti od vašega dela, zato se odločite sedaj izplačevati sebi določeno svoto iz va-šega tedenskega zaslužka in jo vsi-gajte v to banko.

SKLENITE hraniti in vred-nost vašega pod-pisa bo naraščala sorazmerno z vašimi prizadevanji.

POŠILJAMO dolar v stare demovino po dnevni ceni. PRODAJAMO šiferte na potovanja v stare de-movino in samaj, na vse Italije.

KASPAR STATE BANK

Blue Island Ave., vogel 18. ceste, Chicago, Ill.

Največja Slovanska država

banka v Združenih državah

Kapital in prihranki \$1.000.000.00